

A féloldalas igazság is hazugság

Ne csak valami ellen, valamiért is című írásában (MH, március 3.) Kopátsy Sándor arra próbálta figyelmeztetni a szabaddemokraták vezetőit, hogy a nem elkötelezett liberális választók szemszögéből az SZDSZ korrupcióellenes kampánya finoman szólva nem áttűző erejű. Újra itt a liberális mumus! címmel az SZDSZ kiváló fiatal politikusa, Gusztos Péter választott (MH, márc. 10.). A válasz szelleme, módszere és stílusa azonban, úgy érzem, a magyar politikai gondolkodásmód legrosszabb hagyományait követi. Valójában a hazugság egy sajátos válfajáról van itt szó. Végy bármilyen vitátott közéleti témát, és ennek kizárólag azon elemeit hangsúlyozod, amelyeknek pártállásod szerint szükségét látod! Amit számodra kellemetlennek ítélsz, arról ne ejts szót – majd szóba hozzák ellenfeleid!

A magyar választópolgár természetesen hozzászokhatott már ahhoz, hogy politikustól becstelenséget, szinte elemzésre nem számíthat. A szavazni nem kívánók 40-50 százalékos aránya ugyanakkor pontosan mutatja, hogy az igazság másik oldalát következetesen elhallgató politikusi beszédmódot a megkérdőjeleztek azok, akik: hazugságok. (Ordító példája volt az ilyesfajta hazug „kommunikáció”, amikor a miniszterelnök és pénzügyminisztere az 1999-ről 2000-re „Európában egyedülálló módon csökkentő” magyar inflációt ünnepelte. Nincs az a kocsmai asztaltársaság, ahol a beígért négy százalékos csökkenés helyett tizedszázalékokkal csökkenő, vagyis gyakorlatilag nem lassuló inflációról így beszélhetnének anélkül, hogy nevetségessé válnának.)

A szerző közgazdász

Amikor például Kopátsy Sándor a Magyar Hírlapban azt állítja, hogy „minél igazságatlanabb, illetve minél liberálisabb egy társadalom, annál jellemzőbb rá a korrupció”, akkor Gusztos Péter ezt nem söpörheti le az asztalról a banánköztársaságok példájára hivatkozva. Attól, hogy ismerünk olyan nem liberális berendezkedésű országokat, amelyek igazságatlanok és korrumpáltak, még nem tudunk többet az újraépülő magyar kapitalizmus magán- és közszférájában tapasztalható korrupció okairól. Liberális politikus is elismerheti, hogy ha gyengén működő állami (továbbá önkormányzati és jogszolgáltatás) apparátus határozza meg, illetve ellenőrzi a magánszféra működésének jogi környezetét, akkor a liberalizálás nyomán a piaci erők szabad játéka nagyon könnyen válik állami és magánemberek közötti összjátékká. Márpedig mintha Magyarországon erről lenne szó. A liberálisoknak erre a problémára célszerű lenne úgy válaszolni, hogy egyfelől fenntartják azon meggyőződésüket, hogy az államot vissza kell szorítani a piac rovására, másfelől viszont arról is mondanak valamit, hogy miképpen lehetne megerősíteni a hivatalok működését azokon a pontokon, ahol elengedhetetlenül szükség van rájuk. Ebben a szellemben a nem liberális ellenfél részgazságát is tisztelhetnénk tarthatnánk, értelmes vitára hívta őt.

Kopátsy Sándor bizonyára választott volna jobb példákat is, mint amilyeneket választott. A két éves költségvetésről, az autópálya-építés finanszírozásáról, a családiház-építés ösztönzéséről alkotott túlnyomóan pozitív véleményét helyenként szerintem is zavaros érvekkel támasztja alá. Gusztos Péter azonban, miközben sorra leüti a Kopátsy Sándor által feladott magas labdákat, az egyoldalú politikai gondolkodásmód jegyében lemeszározza vitapartnere üzenetei közül azokat is, amelyeket igenis célszerű lenne megszívlelni. A legfontosabb üzenet pedig az, hogy a liberális ellenzék iránt nem elkötelezettek szemében immár nagyon fontos kapaszkodó, hogy a

TAMÁS TIBOR

„Kopátsy Sándorral lehet nem egyetérteni, de személye és nézetei minden demokrata számára egyértelműen a vitaképes tartományon belül vannak. Ha valaki vele nem tud nyílt vitát folytatni, az tartózkodni akar magától a vitától.”

dor által feladott magas labdákat, az egyoldalú politikai gondolkodásmód jegyében lemeszározza vitapartnere üzenetei közül azokat is, amelyeket igenis célszerű lenne megszívlelni. A legfontosabb üzenet pedig az, hogy a liberális ellenzék iránt nem elkötelezettek szemében immár nagyon fontos kapaszkodó, hogy a

jelenleg kormányzó politikusok fel tudnak mutatni a mindennapi életben érzékelhető eredményeket. Ebben a helyzetben már nem elég a dolgok sötétebbik felének hangsúlyozása.

A gyászos összkép, amit a magyar közélet mutat, esélyt is jelenthet azok számára, akiknek elég erkölcsi bátorságuk van ahhoz, hogy szakítsanak a hazug közbeszéd rossz hagyományával. Ha a közéletben szinte minden versengő csoport hazudik, akár még választást is lehet nyerni 2002-ben azzal, ha valaki felhagy ezzel a rossz szokással.

1998 tavaszán a Fidesz választási sikerét is hasonló hangulat kísérte. Sikertől úgy bementniük magukat, mint akik más nyelven beszélnek, mint elődeik. A figyelmes szemlélőnek öszinteségükkel kapcsolatban már akkor is lehettek kétségei, de az az új elem, amellyel világos, könnyen számon kérhető – lehetőség szerint számszerűsíthető – változásokra tettek ígéretet, a bizalmatlan választók közül sokakat meggyőzhetett.

A mai ellenzéknek tulajdonképpen nagy szerencséje, hogy a kormányparti politikusok elfelejtették saját győzelmi tanulságait. Az eredményeket a súlyos negatívumok eltagadásával együtt megpróbálják képtelenül felmagyarázni, s így szinte felkínálják annak lehetőségét, hogy ellenfeleik öszinte és becsületes beszéddel látványosan megkülönböztessék magukat a jelenlegi kormánytól. Az az ellenzék viszont, amely a kormányzat sikerpropagandájával szemben hasonlóan egyoldalú, csak éppen tagadó álláspontot képvisel, már nem győzheti meg a választók többségét.

Nem lenne szükség túl nagy változásra. Nem több, mint néhány mellékmondat mindig elég az ellenzék kifejezése előtt. Éppen csak annak jelzése, hogy

az ellenzék fontos kérdésekben örömmel elismeri a kormány teljesítményét. Minden keserű élményünk ellenére valamennyiünk számára nyilvánvaló, hogy 2002-ben nem romhalmazzon a következő kormány, miért ne lehetne hát világosan kimondani, mit lát elfogadhatónak az ellenzék a kormány tevékenységében? Már csak azért is érdekes lenne ez, mert a választó képet alkothatna arról, hogy mi az, amiben folytatásra számíthat.

Nem véletlen, hogy éppen Gusztos Péter Kopátsy Sándort támadó írása kapcsán fejtem ki a politikai beszéd stílusáról szóló nézeteimet. 1998 óta sokan és sokszor hívtuk fel az Orbán-kormány hivatalnokai és támogatói figyelmét arra, hogy nagyon rosszul teszik, ha demokratikus ellenzékükkel szemben szélsőjobboldali szövetségeket keresnek. Úgy vélem, ez a figyelmeztetés nem öncélú: a politikai és gazdasági alternatívák értelmes megvitatására csak olyan demokratikus politikai mezőben van lehetőség, ahová egyik oldalról sem szabadulnak be a demokrácia – illetve a világek – pusztító létét fenyegető elemek. Ez azonban megfordítva is igaz: ha sikerülne garantálnunk a szélsőségek távol tartását, ettől a termékeny viták lehetőségeinek megnyílását várhatnánk.

Kopátsy Sándorral lehet nem egyetérteni, de személye és nézetei minden demokrata számára egyértelműen a vitaképes tartományon belül vannak. Ha valaki vele nem tud nyílt vitát folytatni, az tartózkodni akar magától a vitától. A következő kemény kampányidőszakban üdvös lenne szem előtt tartani, hogy a totális elutasítás egy demokráciában csak a szabadságunkat fenyegető jobbszélsőkkel és a balszélsőkkel szemben indokolt. Tartogassuk nekik ezt a stílust!

Érthetetlen ellenszenv

Előrebocsátom, én kedvelem Kopátsy Sándor írásait. Kedvelem őket szakszerűségük, emberségük miatt, noha sokszor nem értek egyet antikapitalista hangütésükkel. Ezért volt fájdalmas élmény a kitűnő közgazdász Magyar Bálint és Bauer Tamás írásaira reflektáló cikkét olvasni (Ne csak valami ellen... MH, márc. 6.) legutóbb. Az írást ugyanis olyan – számomra felfoghatatlan – ellenszenv hatja át, ami már alássa a közgazdász józan érvelését.

Támadásaiban odáig megy, hogy azt állítja, minél liberálisabb egy ország, annál jellemzőbbé válik abban a korrupció. (Gondolom, az Egyesült Államok és Nagy-Británia példájára lebegett a szerző szeme előtt.) Ezt a képtelenséget megtoldja azzal a másikkal, hogy a jogsértés „jó ügy szolgálata” esetén megengedett, és hogy ilyen esetekben a jogsértés bírálata „izléstelen”. Az az állítása is abszurd, hogy annak nem lehet igaza, akit a választók nem támogatnak, és aki ilyen pozícióból a közélet tisztaságáért szót emel, az vagy „kalandor”, vagy „hamis próféta”. (A szerző talán Jézus esetéből indul ki: ő is kevesebb szavazatot kapott a sorsdöntő pillanatban.) Kérdés, hogy Kopátsy más választási eredmény esetén is annyira szilárdan hinnen-e a mindenkori népakarat bölcsességében, vagy akkor ő is „szolgalep”-ről szónokolna, mint sokan tették 1994-

ben. Kifogásolja továbbá a túl gyors privatizációt, noha a magyar ipar egyszerűen szétesett 1991-ben az orosz piac megszűntével. Amit gyorsan sikerült eladni (elsősorban élelmiszeripar), annak veszteségeit az új vevő viselte (cukoripar, tejipar), és nem az adófizető. Szemben a „zászlóshajó” Ikarusszal, amelynek nyolc évig tartó dédelgetése sok milliárdjába került a magyar lakosságnak.

Abba pedig igazán kár belemenni, hogy melyik kormány alatt loptak többet, de azt azért a kitűnő közgazdász is érzi, (éreznie kellene), hogy most két nagyságrenddel nagyobb tétekről van szó. Amire jó példa az autópálya építés esete, amit Kopátsy úgy állít be, mintha csak azért lehetne egyáltalán építés, mert megsértik a törvényt! Mintha az előző kormányok alatt nem háromszor ennyi épült volna, törvényes keretek között, nyílt versenyben!

Az a „vád” is képtelen, hogy a szabaddemokraták indították el a gazdaság liberalizációját, hiszen az már a Német- és Antall-kormány alatt gyakorlatilag végbement.

Ha nem így történt volna, nem jönnek be a multik, és ott tartanánk, ahol Románia vagy Bulgária tart ma. Igaz, akkor nem lenne mit „lefőlőzni” az uralkodó elit részéről.

Kopátsynak azt is tudnia kell, hogy pont ezek az ügy utalt nemzetközi cégek a növekedés motorjai, és így a munkanélküliség leküzdésének legfőbb tényezői. Mivel

egy korszerű munkahely létesítésének költségei ma 30-50 millióra rúgnak, a meholy rokonszenves Széchenyi terv 100 milliárdja is csak legfeljebb 20-25000 munkahely megteremtéséhez elegendő. Ahogy én értem, a megtámadott szerzők sem a tervet bírálják, hanem az odaítélésnek nem normatív, várhatóan pártfüggetlen módját. Ahogy a lakásépítés ösztönzését sem bírálja senki, legfeljebb azt, hogy egy többtízmilliósi villa tulajdonosa miért kap az adófizetők pénzéből évente annyi kamattámogatást, mint két ápolónő egész évi összes bére! Ezt pedig Kopátsy sem tudja megindokolni. Arról pedig végképp nem esik szó, hogy a nagyvonalú költsékezés milliárdjaiból miért nem jutott még 15 vagy 20 a gátépítésekre, amivel a tragikus eseményeket meg lehetett volna előzni.

Persze a kitűnő közgazdász az módjában áll nem a szabaddemokratákra szavazni. Amit azonban nem lenne szabad megtennie, az az, hogy általa is ismert tényeket kifogatva intézzen minősíthetetlen támadást két olyan politikus ellen, akinek szakértelmét és tisztességét még ellenfeleik sem vonják kétségbe, és egyetlen „bűnök”, hogy élesen bírálják a kormány túlterjeszkedő hatalomgyakorlását.

BAUER PÉTER
mérnök-közgazdász

Miért hallgatnak a magyar nők?

Közel egy hónapja folyik egy vita a Magyar Hírlap hatodik oldalán. A vitadöntő cikk szerzőjével együtt eddig tucatnyian szólaltak meg. Valamennyien férfiak. Magyarországi lakosságának kb. 53 százaléka nő. Vajon miért nem vitáznak, vajon miért hallgatnak a magyar nők?

A helyzet az, hogy én sem akarok hozzászóló lenni a vitában. Részben mert nemigen érdekel, részben mert úgy érzem, felesleges, hiszen mióta világ a világ, a „polip”-jelenség meg- és fennmarad. Ahogy megmaradt a prostitúció is, hiába gondolták a szocialista alapító atyák (no lám, ezek is mind hímneműek), hogy az általános jóléttel, a korlátlan munkalehetőségekkel ki fog pusztulni. Megkérdem néhány ismerősömet, kiváló értelmiségű nőket, irodalomtörténésztől biológusig, miért nem szólnak hozzá a vitához. A válaszok egyöntetűek voltak: minek? És nem is érdekel. A téma sem, de főleg az nem, ahogyan egymást piszkálják, sarazzák.

Mert a nők mást csinálnak. Például fenntartják a családot. Elsősorban nem anyagilag (bár az sem ritka), hanem szervezik életét, takarítanak vagy irányítják a bejárót, főznek, bevásárolnak vagy összeállítják az okos kis cédulát a férjnek, foglalkoznak a gyerekekkel, dolgoznak munkahelyükön – többnyire beosztottként –, mert Magyarországon a főnökök többsége nem nő. És persze nem nők a fő állami vezetők sem. A pedagógusok 70-80 százaléka nő (az alap- és középfokú intézményekben csaknem száz százalékban, az egyetemeken kevesebb, szakmánként igen eltérő mértékben, de átlagosan ott is fele körül van), az illetékes minisztérium valamennyi vezetője azonban helyettes államtitkárig bezárólag férfi. Az egészségügyben lényegében ugyanez a helyzet. Meg a parlamentben, ahová könnyebben látszik feleséggel bejutni, mint önálló, önjáró szakemberként. Legyünk igazságosak: nem volt ez másként a szocialista-liberális kormányzat idején sem, azzal a kivétellel, hogy akkor, ha jól emlékszem, egy szál nő minisztert találhattunk a kormányban – azt is rövid ideig. Ahhoz, hogy nagy számban

leljünk nő vezetőkre egy ország közéletében, menjünk nyugatabbra, de főleg északra.

A sajtó napján részt vettem a MÚOSZ díjkiosztó ünnepségén, mert kollégáim, szerkesztőtársam, a magyar tudományos újságírás nagymamája, Csató Éva kitüntetését kapott. Vele együtt tíz, határon belüli és amellött két, határon kívüli jeles személyiséget tüntettek ki életművéért Aranytollas Újságíró címmel. Ezenkívül az ünnepségen még néhány egyéb díjat is átadtak. Nos, a tizenkét aranytollas között egyedülként Éva volt nőnemű. A többi díj esetében egy sem. Az átadók, a szövetség vezetői persze mind férfiak, de nyilvánvalóan nő volt, aki serénykedve nyújtotta a Nagy Átadó kezébe az okleveleket. (Milyen bizzar, milyen abszurd a hasonló szituáció fordítottja a Védett férfiakban!) Pedig az újságíróknak is legalább 30-40 százaléka nő, nem egy közülük, mint például V. B. É., R. SZ. J. vagy P. SZ. J. nemzetközi összehasonlításban is a kiemelkedők közé számít.

Nos, így talán már érthetőbb, miért is hallgatnak ebben a vitában a nők? Nem biztos, hogy meggyőző a nagyon hevenyészett válasz, de mégis: minek is szólalunk meg egy ilyen közegben? Egy olyan társadalomban, ahol valamelyik... képviselő (a kipontozott rész jelző helyett áll, ki-ki helyettesítse be világnézetének vagy éppen vérmérsékletének megfelelővel, én ugyanis nem akarok bíróságra járni), nos, tehát egy parlamenti párt képviselője a minap hosszasan és nyilvánosan fejtegette, hogy Magyarországon a nők legyenek csak reprodukálógépek, ne akarjanak dolgozni, ne vegyék el a helyet a férfiak elől. Senki sem horkant fel, jeles publicistáink talán észre sem vették, talán még bólintottak is rá. Ez egy olyan ország, ahol a habeas corpus elve (vagyis hogy a tested legyen a tiéd) a nők esetében veszélyben van, mert férfiak (köztiük ráadásul papok, akik egy részének közül sincs hozzá, hiszen még csak családost se alapíthatnak) akarnak dönteni a testükről, arról, hogy megszüljék-e a nem kívánt magzatot avagy sem.

Nem vagyok feminista, mi több, nem is szeretem a feminista mozgalmakat. (Hogy miért nem? Hosszú...)

Kérdeztem röviden. Érvetlem hosszabban. Tudják, mint mikor két magyar találkozik Magyarországon (mert ilyen párbeszéd sehol másutt a világon nem érvényes).

- Hogy vagy?
- Köszönöm jól.
- És bővebben?
- Köszönöm, nem jól.

SENYGÖRGYI ZSUZA
magyar értelmiségi nő

A vitában megjelent cikkek

- Magyar Bálint:** Magyar polip – a szervezett felvilág (MH, febr. 22.)
- Bugovics Kálmán:** A korrupció három formája (MH, febr. 28.)
- Galló Béla:** Egy látélet hiányos pontossága (MH, márc. 3.)
- Kopátsy Sándor:** Ne csak valami ellen, valamiért is (MH, márc. 6.)
- Debreczeni József:** Magyar Bálint második figyelmeztetése (MH, márc. 8.)
- Avar János:** Mikor lesz nálunk Sir Richard? (MH, márc. 10.)
- Gusztos Péter:** Újra itt a liberális mumus (MH, márc. 10.)
- Sz. Nagy Csaba:** Debreczeni József eltévelyedése a szakdzsungelében (MH, márc. 13.)
- Tamás Pál:** Tiltott stúdiumok (MH, márc. 17.)
- Csákány György:** Védjen meg téged Debreczeni! (MH, márc. 17.)
- Marinov Péter:** Einstein! (MH, márc. 24.)
- Horn Gábor:** Köz(törvényes) -gazdaságtan (MH, márc. 26.)

Lefülelt mondatok

Az Orbán-kormányról A Tiszánál fontosabb volt Tisza István.
Bodor Pál közíró
(Népszabadság, márc. 16.)

Belügy Az irigység a rossz felfedezése magunkban.
Bács Ferenc színész
(Kisalföld, márc. 17.)

Az ellillant bársonyszékről Még a miniszterelnöktől sem fogadom el, hogy lebegett.
Gyimóthy Géza kisgazdapolitikus (Vas Népe, márc. 20.)

Az FKGP-ről Mindinkább fallikus párt képzettelt.
Liebmann Katalin,
A Nagy Szerszám című könyv szerzője
(Zalai Hírlap, márc. 22.)

Hoci-nesze A korrupció a legsimább cseresznye.
Bod Péter sajtólevelező
(Magyar Hírlap, márc. 23.)

Kövér Lászlóról Orbán „szuper-egója”.
Hegedűs István szociológus,
volt Fidesz-politikus
(Magyar Hírlap, márc. 24.)

Az FKGP-ről Az ügyvédek, a lakkcipős parasztpártja lett.
Nagy Ferenc József,
az FKGP volt(?) elnöke
(Vas Népe, márc. 24.)

A színházról Nem vagyok hajlandó lemondani róla, viszont megélni nem tudok belőle.
Verebes István színész-rendező
(Délmagyarország, márc. 24.)

A humoristákról A mi fajtánkat egy rendőr inkább szolgálatban csukjon le, mint otthon a távirányítóval.
Farkasházy Tivadar humorista
(Fejér Megyei Hírlap, márc. 24.)

Papp Laciról Akkora egyéniség, hogy az árnyékában is jól érezte magát az ember.
Csötönyi Sándor ökölvívó-vezető
(Nemzeti Sport, márc. 25.)

Önkritika Azt hiszem, Muresan az egyetlen kosaras a ligában, aki lassabb nálam.
Gulyás Róbert
franciaországi idegenlégiós
(Nemzeti Sport, márc. 26.)

Összeállította:
ZOLDI LÁSZLÓ